

K pomenkam zastran besede „županija“.

Kar nemško besedo „Gemeinde“ vtiče, naznamim, da ste tukaj dve besedi sploh že od nekdanj znane, in sicer „županija in komun“. Da je beseda „komun“ ptuja, se vé. „Županija“ je pa, kolikor sim sprašati zamogel, tudi po drugem Notranjskem znana. Torej bi bilo zlo nespametno se rabi te besede zoperstaviti, in nam „srenjo“ vrinovati, ki je le na Gorenškem v navadi, in sicer, kolikor sim sam iz ust prostiga kmeta slišal, v pomenu „zbor“ ali „Versammlung“. „Soseska“ je tudi pri nas navadna, pa v pomenu nemške „Nachbarschaft“. —

Iz Idrije.

Prifarski.

Še eno oglasilo zastran besede „župan“ in „nadžupan“.

Marsikterimu bravcu bi se utegnili pogostniši pomenki od slovenskih besedi nepotrebni, ali morebiti celò prenizki in nepristojni zdeti; tode pomisliti je, de so besede podloga in povodi zauménov ali zapopadkov, in de od pripravnosti ali nepripravnosti besedi visi: ali bodo Slovenci v zadevnih rečéh svitle ali tamne zaumene imeli, ali bodo prav in čisto, ali pa popačeno in sodergasto govorili, in ali bo slovenski jezik kadaj k samostalnosti prišel, ali pa, ali bo zmirej po krivíci znaminje ubožtva na čelu nosil.

Desiravno nam, kakor mnogim drugim, beseda župan za „Bürgermeister“ zlo dopade, nam vender nadžupan namest Bezirkshauptmann noče dopasti. Ne kakor de bi hotli znajdnika te besede grajati, kterimu velikoveč za njegovo prizadevo, slovenski jezik očistiti in olepšati, vsa hvala gré; ampak le za to, ker se nam zdi, de ta beseda po svoji korenini nima tega poména, kteriga bi imeti mogla. Naši razumi (Gründe) so ti. Pervič je župan po plemén-skim poménu te besede, če tudi véliki ali višji župan, vender le župan, in po redu (ponatorno) je misliti, de po tem takim tudi le oblast in opravila županov ima. Drugič to imé tudi nič razločka ne odkaže med Bezirkshauptmanam, kar je vender bistvino potrebno. In zadnjič, ker imamo Bezirks-gemeinde in Kreis-gemeinde, in pri teh tako imenovane „Obmann“, bi prav za prav temu to imé šlo. Zraven tega je tudi beseda nadžupan nekako težkotna, in še težkotniši v daljni sostavi, postavim, nadžupanijstvine postave, tako de bi tudi v zadnji prigoji pripravniši bilo, nadžupana vélikiga ali višjiga imenovati. Še nepripravniši pak se nam zdi besedo nadžupanija in nadžupanstvo na Bezirk in Bezirkshauptmannschaft prenesti.

Nar boljši v ti reči, mislimo, bi utegnili biti, ko bi kmetje sami, kteri v slovenski besedi nepokvarjen slad imajo, za te zaumene ali zapopadke nove iména vstvariti ali odbrati hotli. Tode pomagati bi jim bilo treba, in jim natanjko razložiti, kaj te in takšne besede, namreč: Orts-, Bezirks-, Kreis-Gemeinde, Bürgermeister, Bezirkshauptmann, Kreis-Präsident v sebi imajo, kar „Novicam“ pridjana razlaga srejsnske postave tako jasno učí. Torej, ljubi slovenski kmetje! ki vémo, de „Novíce“ radi berete, se zdej do vas oberne-mo, de vam razložimo, kar je k najdbi dobrih imén za poprej imenovane zaumene treba.

Orts-gemeinde se imenuje po Slovenskim na nekterih krajih soseska ali srenja,* na drugih tudi

*) Srenja v našim kraji (na Gorenškem) ne pomeni le zbor srenjčanov, ampak tudi vse sosedne vasí, ki se k srenji štejejo, ali celo srenjsko okolico; od tod tudi iména: srenjski les. srenjska gmajna ali pašniki i. t. d. Imé »srenja«

občina. Novíce so vam nasvetovale, srenje v prihodnje, zato ker bodo vsaka svojiga župana imele, županije imenovati. Nam je to imé zlo všeč, in ne dvomimo, de bo tudi vam dopadlo. Pa, če to imé dovzamete, kako bote posamezne ude županije imenovali? Ude kake soseske imenujete sosedčane, ude kake srenje srenjčane, ali morebiti v nekterih krajih občane. — Ali bi se ne utegnili tudi udje županije: županovljani, (izreci: žpanovljani) ali županijani ali županijčani imenovati? Pa morebiti bote vi temu imenu kakšen pripravniši izhod dobili, če se vam ti dosti gladki ne zdé.

(Konec sledí.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Štajarja. V 35. listu Novic je bila volitev Šmarske županije močno pohvaljena. Ker je imela 25. septembra prvo sejo, se ne smem muditi, nje prve sklepe naznaniti, ki so vsaciga močno razžalili, ki zapopade, de kaplanija in keha ne greste v eno hišo!! Sklenili so namreč, eniga kaplana iz kaplanije djati; iz izbe kanclijo, iz kleti pa keho napraviti; drugi kaplan naj pa poslušá, kako se bojo po pisarnici in ječi prepirali in vjedali. Kaplanija, in scer pri te-hantíi, in keha! — alj se zamorete zediniti? — Jez mislim, de takšniga onečastenja nista kaplana zaslužila, ker pri toljkšnih obširnih opravkih le 25 mernikov pšenice za plačilo dobivata; zdaj so jima pa še edino dobro — dostojno prebivališe — vzeli. —

Tojnko.

Iz Celja 5. oktobra. Naše mesto danes v velikim jezeru stoji. Po večdnevnim deževanju so Savina in druge vode tako velike priderle, de je čez noč do 4. t. m. strašna povodinj vstala. Kakor dalječ oči zagledajo, je žalibog! vse v vodi. Kar je žita in sočivja še na polju bilo, je vse pokončano. Huda bo zima in dragota gotovo še večji. —

Iz Tersta. Misliti bi bilo, de od 1. julija t. l. se je pri Ljubljanski deželni sodíi že več takih oseb izpraševalo, ki ne razumejo nemškiga jezika; in de po tem takim se je tudi zvesto spolnevala postava, ki ukaže napravo zapisnika v jeziku, ki ga izpraševanec govori. Zatorej se je pa tudi marsikteri začudil, v 39. listu „Novic“ brati, de še le 21. septembra t. l. se je pri ondašni deželni sodíi prvi zapisnik v slovenskim jeziku pisal; med tem ko so se pri c. k. okr. zborni sodíi v Terstu, od mesca julija pričemši, že celi spisi (Akten) v slovenskim jeziku napravili; ter se pričakuje v kratkim javna obravnava, pri kteri obdolženi bodo samo slovensko razumeli. Djanjski.

Od Idrce. Tudi pri nas se napravljajo srenje po novi postavi; in sosebno Cirkljanska srenja je bila že pred 3 tedni vstanovljena. Izvoljen je bil za župana g. Čerin, ki je scer vès prikladen mož, kterimu pa bi bilo leto svetovati, v svojih opravilih se slovenščine posluževati, ne pa nemščine, in ne le samo za to, ker nemško le siloma lomi, ampak tem več, ker je župan čisto slovenske srenje. Umski.

Iz Loke dne 7. oktobra. Pretečeno sredo zjutrej zgodej so po celi Krajski nadžupaníi patrolirali.

po naši misli — zakaj za gotovo nočemo terditi — ne pride od besede sreda, ampak je sostavljena iz besed: so (mit) in reti ali teči (fliessen — reka: Fluss) kar pomeni: se steči, sniti, terdo vkup skleniti; od tod srez, to je mokrota ali kaplice, ki se na zidu ali oknih skupej stečejo in kakor sneg postanejo; od tod tudi srenj ali terd sneg, kteri se je namreč tako terdo skupej stekel, de se noga več ne vdere. — Tudi imé reke Sora, mislimo, se ravno od tod izhaja, kjer se namreč v nji dve rečici zjedinite in potem skupej tečete ali soretete; — ravno takó tudi beseda sir (Käse) i. t. d. Pis.